פְּתָגְמֵי מוֹהֲרַא"שׁ

וְהֵם שִׂיחוֹת אֲשֶׁר נִשְׁמְעוּ מִכ"ק אַדְמוֹ"ר מוֹהֲרַא"שׁ זי"ע

וְלֻקְּטוּ וְסֻדְּרוּ עַל יְדֵי רֹאשׁ חֲבוּרָתֵנוּ, הָאי"שׁ אֲשֶׁר עַל הָעֵדָה, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לַעְזָער שליט"א

יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
יְבְנְאֵל

גִּלָּיוֹן מס' 5 | בְּכָל עִנְיְנֵי הַגִּלָּיוֹן נָא לִפְנוֹת לְמֵייל m.l.mohorosh@gmail.com

בִּטָּחוֹן

מוֹהֲרַא"שׁ זַ"ל פַּעַם דִּבֵּר מֵעֹצֶם מַעֲלַת מִדַּת הַבִּטָּחוֹן, שֶׁהִיא כָּל כָּךְ גְּדוֹלָה, עַד שֶׁזּוֹכֶה עַל יָדָהּ לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת בִּטָּחוֹן סִימָן יב): 'מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּטָּחוֹן, לֹא יִתְקַצְּרוּ יָמָיו', וְגַם זוֹכֶה עַל יָדָהּ לְהִנָּצֵל מִכָּל צָרוֹתָיו בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (שָׁם סִימָן ז): 'מִי שֶׁבָּטוּחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילוֹ מִכָּל צָרוֹת, וּבִפְרָט מֵהֶרְיָגָה', וְהִיא סִימָן שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (שָׁם סִימָן ד): 'עַל יְדֵי אֱמוּנָה יָבֹא לְבִטָּחוֹן', וְשֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (שָׁם סִימָן ג): 'בִּטָּחוֹן בָּא עַל יְדֵי יִרְאַת שָׁמַיִם', וְהוּא אִישׁ אֱמֶת, כְּמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (שָׁם סִימָן ה): 'מִי שֶׁאֵין לוֹ בִּטָּחוֹן, הוּא דּוֹבֵר שְׁקָרִים'.

וּמְבֹאָר בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א סִימָן עו): שֶׁבִּטָּחוֹן עוֹשֶׂה כְּלִי לָאָדָם לְקַבֵּל הַשְׁפָּעָה בְּעִתּוֹ וּבִזְמַנּוֹ, כִּי הַשְׁפָּעָה יוֹרֵד מִלְמַעְלָה תָּמִיד, אַךְ הוּא יוֹרֵד לְלֹא גְּבוּל וּזְמַן, אֲבָל כְּשֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל וְצוֹפֶה בְּעֵינָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, וּבוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאַךְ וְרַק מִמֶּנּוּ תָּבוֹא יְשׁוּעָתוֹ, עַל יְדֵי זֶה הוּא עוֹשֶׂה כְּלִי לְהַשְׁפָּעָה, וְזוֹכֶה שֶׁיָּבוֹא לוֹ הַשְׁפָּעָה בְּעֵת וּזְמַן שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ.

וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה, טו): "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ", כְּשֶׁאָדָם נוֹשֵׂא אֶת עֵינָיו וּמִסְתַּכֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, וּבוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה "וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ", "בְּעִתּוֹ" דַּיְקָא, הַיְנוּ בְּעֵת וּזְמַן שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ, כִּי הַבִּטָּחוֹן עוֹשֶׂה כְּלִי וּגְבוּל וּזְמַן לְהַשְׁפָּעָה, עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל.

וּפַעַם הָיָה סִפּוּר עִם מוֹהֲרַא"שׁ זַ"ל, שֶׁהָיָה רָגִיל לְקַבֵּל מֵהַמַּמְשָׁלָה בְּכָל חֹדֶשׁ תְּלוּשִׁים לְקִנְיַת מָזוֹן בְּסַךְ מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים דּוֹלָר, וּפַעַם אַחַת קִבֵּל מוֹהֲרַא"שׁ זַ"ל פָּרָס מֵהַמַּמְשָׁלָה, הַמְחָאָה עַל סַךְ מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים דּוֹלָר, וְהָיוֹת שֶׁהַהַמְחָאָה הַזּוֹ הִגִּיעָה בְּחַג הַסְּכּוֹת, מוֹהֲרַא"שׁ זַ"ל לֹא הִסְפִּיק לָגֶשֶׁת לַבַּנְק וְלִפְדּוֹת אוֹתָהּ, וְעָבַר זְמַנָּהּ וְהִתְבַּטְּלָה.

אֶלָּא שֶׁמּוֹהֲרַא"שׁ זַ"ל לֹא אָמַר נוֹאָשׁ, שֶׁהֲרֵי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל (לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק ב סִימָן

עח), וְעַל כֵּן נִסָּה לָלֶכֶת לַמִּשְׁרָד הַמְמֻשָּׁלְתִּי, כְּדֵי שֶׁיַּאֲרִיכוּ אֶת הַתֹּקֶף שֶׁל הַהַמְחָאָה הַזּוֹ, אֲבָל בַּמִּשְׁרָד אָמְרוּ לוֹ, שֶׁאֵין בְּיִכְלָתָם לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, וְעִקַּר עֲצָתוֹ שֶׁיֵּלֵךְ לְמִשְׁרָד נוֹסָף בָּעִיר נְיוּ יוֹרְק, וְשָׁם יוּכְלוּ לַעֲזֹר לוֹ, וְהָרַבָּנִית ע"ה הָלְכָה לַמִּשְׁרָד הַזֶּה, וְהִצְרְכָה לְהַמְתִּין זְמַן רַב, וְהָיוֹת שֶׁלֹּא יָכְלָה לְהַמְתִּין זְמַן רַב כָּל כָּךְ, הָלְכָה מִשָּׁם בְּלֹא כְּלוּם.

מִשָּׁרָאָה מוֹהֲרא"ש זַ"ל אֶת צַעֲרָהּ שֶׁל הָרַבָּנִית ע"ה, אָמַר לָהּ בְּבִטָּחוֹן גָּמוּר: "אִם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָצָא הַדָּבָר שֶׁמְּזֻמָּן לָנוּ לְקַבֵּל אֶת הַפְּרָס הַזֶּה, אֲזַי תִּרְאִי שֶׁבְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם הוּא לֹא יֹאבַד מֵאִתָּנוּ, וְאַדְרַבָּה, עוֹד תִּרְאִי שֶׁנְּקַבֵּל כָּפוּל מֵהַסְּכוּם הַנַּ"ל", וְיוֹתֵר מִזֶּה לֹא נִסָּה לַעֲשׂוֹת, וְלַמְרוֹת שֶׁאָחַד מֵאַנַ"ש רָצָה כָּל הַזְּמַן לָלֶכֶת לַמִּשְׁרָד הַזֶּה וְלִרְאוֹת מַה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת, מוֹהֲרא"ש זַ"ל מָנַע אוֹתוֹ מִכָּךְ בְּאָמְרוֹ: 'אֵין צֹרֶךְ', כִּי הָיָה לוֹ בִּטָּחוֹן חָזָק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יֹאבַד מִמֶּנּוּ.

וְהִנֵּה, לֹא חָלְפוּ יָמִים מוּעָטִים, וּמוֹהֲרא"ש זַ"ל קִבֵּל חֲמֵשׁ מֵאוֹת דּוֹלָר לִקְנִיַּת אֹכֶל בִּלְבַד (מוֹהֲרא"ש זַ"ל לֹא רָצָה לוֹמַר מִמִּי קִבֵּלָם), וְקָרָא מוֹהֲרא"ש זַ"ל לְאוֹתוֹ אֶחָד מֵאַנַ"ש, הֶרְאָה לוֹ אֶת הַכֶּסֶף שֶׁקִּבֵּל וְאָמַר לוֹ: 'כְּשֶׁשְּׁמַיִם רוֹצִים לָתֵת לְאֶחָד כֶּסֶף, אִם יִהְיֶה לוֹ רַק בִּטָּחוֹן בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם הוּא לֹא יֹאבַד מִמֶּנּוּ, אֶלָּא יַגִּיעַ אֵלָיו בְּעֵת וּזְמַן שֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ'.

וְלָכֵן עַל הָאָדָם לָשִׂים אֶת בִּטָּחוֹנוֹ אַךְ וְרַק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלֹא, חַס וְשָׁלוֹם, בְּבָשָׂר וָדָם, וּכְמוֹ שֶׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה פט סִימָן ג): שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק תָּלָה אֶת בִּטָּחוֹנוֹ בְּשַׂר הַמַּשְׁקִים, שֶׁיַּזְכִּיר אוֹתוֹ לְטוֹבָה לִפְנֵי פַּרְעֹה, וְיוֹצִיא אוֹתוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וְהָיוֹת שֶׁתָּלָה אֶת בִּטָּחוֹנוֹ בְּבָשָׂר וָדָם, נִתְוַסְּפוּ לוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים, עַיֵּן שָׁם, כִּי "אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם" (יִרְמְיָה יז, ה), וּ"בָרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּהַוָ"ה וְהָיָה הַוָ"ה מִבְטַחוֹ" (שָׁם ה).

וְכֵן הָיָה עוֹד סִפּוּר עִם מוֹהֲרא"ש זַ"ל, שֶׁפַּעַם אַחַת, כְּשֶׁהָצְרַךְ מוֹהֲרא"ש זַ"ל לְחַתֵּן אֶת אֶחָד מִיַּלְדָּיו, וְלֹא הָיְתָה לוֹ אֲפִלּוּ פְּרוּטָה אַחַת עַל הוֹצָאוֹת הַחֲתֻנָּה, מוֹהֲרא"ש זַ"ל אָמַר: 'בָּרוּךְ הַשֵּׁם, אֵין לִי שׁוּם דְּאָגָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא יַעַזְבֵנִי! וּבָרוּךְ הַשֵּׁם, אֲנִי לֹא אֶסַּע שׁוּם נְסִיעָה, כְּדֵי לְקַבֵּץ כֶּסֶף לְ"הַכְנָסַת כַּלָּה", וּכְמוֹ שֶׁנָּהוּג בָּעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי לֹא יַעַזְבֵנִי!'.

וְהִנֵּה אֲבִיו שֶׁל מוֹהֲרא"ש זַ"ל, הַגָּאוֹן רַבִּי מְנַחֵם זְאֵב זַ"ל, הִבְטִיחַ לוֹ, שֶׁיִּתֵּן כֶּסֶף עַל הוֹצָאוֹת הַחֲתֻנָּה, וְהָיוֹת שֶׁבַּעַל הָאוּלָם בִּקֵּשׁ מִמּוֹהֲרא"ש זַ"ל דְּמֵי קִדִּימָה, הִצְרַךְ מוֹהֲרא"ש זַ"ל לְהִתְקַשֵּׁר לְאָבִיו, שֶׁבְּאוֹתָהּ עֵת הָיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא שֶׁדַּיְקָא בְּאוֹתוֹ שָׁבוּעַ הַטֶּלֶפוֹן שֶׁבְּבֵית אָבִיו הִתְקַלְקֵל, וְלֹא יָכַל מוֹהֲרא"ש זַ"ל לְדַבֵּר עִם אָבִיו כְּלָל, וְהֵבִין מוֹהֲרא"ש זַ"ל, שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם רָצוּ לְלַמְּדוֹ, שֶׁלֹּא יָשִׂים בִּטָּחוֹנוֹ בְּשׁוּם בָּשָׂר וָדָם, יְהִי מִי שֶׁיִּהְיֶה, כִּי יְשׁוּעַת הָאָדָם הִיא אַךְ וְרַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן הָוָה, שֶׁהִגִּיעַ כָּל הַשֶּׁפַע בְּעִתּוֹ

וּבִזְמַנּוֹ.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁמֵּהָרָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "**שָׁוְא תַּשְׁוִעַת אָדָם**" (תְּהִלִּים ס, יג) יוֹצֵא הַצֵּרוּף שֶׁל **אֵשֶׁת**, וְהַמִּלָּה "**אֵשֶׁת**" הִיא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "**אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח**" (תְּהִלִּים נא, יז), כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְפָרָט בִּדְבָרִים הַנּוֹגְעִים לְשִׁדּוּכִים, אָסוּר לִסְמֹךְ עַל שׂוּם בָּשָׂר וָדָם, יְהִיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה, אֶלָּא רַק לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְסוֹף הַיְשׁוּעָה לָבוֹא.

וְזֶה גַּם הַטַּעַם שֶׁמֵּהָרָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "**וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ**" (תְּהִלִּים ט, יא) יוֹצֵא הַצֵּרוּף שֶׁל **שִׁבְיוֹ**, הַמְזֻכָּר בַּפָּסוּק (דְּבָרִים כא, י): "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ", וְסָמִיךְ לֵיהּ "וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת תֹּאַר" (שָׁם יא), וְ"**אֵשֶׁת**" רָאשֵׁי תֵּבוֹת "**אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח**", כַּנַ"ל, כִּי הָעִקָּר הוּא רַק אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְדַיְקָא עַל יְדֵי זֶה מְנַצְּחִים אֶת כָּל הַמִּלְחָמוֹת.

וְזֶה גַּם הַטַּעַם שֶׁמֵּהָרָאשֵׁי תֵּבוֹת של "**וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ**" (תְּהִלִּים ט, יא) יוֹצֵא הַצֵּרוּף שֶׁל **וַיֵּשֶׁב**, הַמְזֻכָּר בַּפָּסוּק (בְּרֵאשִׁית לז, א): "**וַיֵּשֶׁב** יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו", שֶׁהוּא עִנְיַן שֶׁל גִּיּוּר גֵּרִים וְהִתְקָרְבוּת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה פד סִימָן ד), כִּי הַכֹּל וְהָעִקָּר הוּא רַק אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְדַיְקָא עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לְקָרֵב הַרְבֵּה נְשָׁמוֹת תַּחַת צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, אַשְׁרֵי הַמֵּשִׂים לִבּוֹ לְכָל זֶה, וְאָז אֵל רַב טוּב הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן יְזַכֶּה.